

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., polu
leta 1 gld. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 21. novembra 1885.

Številka 20. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Kaj bo mi to!

Zložil KOŠTRUN.

Maro knjižno sem odprl,
Rudečo knjigo v njej zazrl.

Od Mare nekđaj jo dobil
Nezveste za spomin sem bil.

Ko knjigo zalo sem odprl,
Cvetice suhe sem zazrl.

„Kaj bodo mi cvetice té,
Ki suhe so in ne diše!“

Drugé sem knjižico odprl
In šopek las sem tam zazrl.

„Kaj bodo mi lasjé le-tí,
Lasulje mi še treba ní!“

Drugje sem knjižico odprl
In pismice sem tam zazrl.

„Kaj bode še mi pismo tó,
Ki polno je laži samó!“

Se vřl je v peči ogenji vřl,
Jaz pa sem vanj le mrzlo zřl.

Drugje sem knjižico odprl
In sliko njeno tam zazrl.

„Kaj bode mi še slika tá,
Ko Maro drug sedaj imá!“

In knjigo krasno sem zapřl
Ter sem zamiřljen pred se zřl.

„Kaj bo mi knjiga krasna tá
Saj prav nič več zdaj ne veljá!“

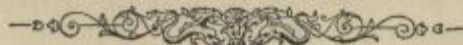

Spremema.

Zložil LJUBOSLAV.

Savi tam hodila sva,
Za rokè se vodila sva:
Nad nama je škrjanček pel,
Pod nama bistri val šumel. —

Kot nekđaj Save val šumi,
Nad njim škrjanček žvrgoli: —
A jaz pohajam nem in sam,
Srcà vteřiti si ne znam.

Vlada — nevidna dobrotnica naša.

Mraz narašča dan za dnevom, vreme pa je tudi tako dolgočasno, da joj! Po kavarnah je sicer živo, toda domača peč, ta jedina zvesta moja prijateljica po zimi, mi je vendar še vedno ljubša, nego tolpa razposajenih kričičev po kavarnah in tudi po ulicah — seveda po noči!

Kaj hočem tedaj! — O takih večerih, kakoršni so sedaj, zlezem za peč, berem kaj iz sedanje zamotane naše politike ali pa sam premišljam, kako bi se dalo to ali ono povoljno razmotati.

Na čudne, prav zares čudne misli naletim včasih o takih razmišljanjih. Često uganem katero dobro in s to bi se nam opomoglo, ko bi se upal z njo na dan; pa kaj, naši ljudje so trdi, preokorni, da bi izveli kaj takega. Pri takem početju mora biti človek kolikor toliko gibčen, elastičen, sicer bi bile vse poskušnje brezuspešne. Da pa naši ljudje niso elastični, to veste vsi; torej tudi za take izpeljave nesposobni, kakoršne bi jim jaz navel in svetoval. Molčimo torej o tem, kar nam ni moč izpeljati in govorimo kaj družega. Morda tudi drugače dospemo do smotra.

Koliko besed, nepotrebnih besed smo brali v najkrajšem času. Vsak je silil po svoji poti, a vsi so jednako mislili. Meni se je zdelo to besedičenje in prepir prav tako, kakor so se pričkali včasih o dolenjski železnici: po kateri poti naj bi vozila do Novega mesta. Sedaj so pa končali ta prepir, a dolenjske železnice — še ni.

Tudi mi še nismo dosegli malo ne misesar, dasi tudi je vsak kolikor najhitreje mogoče hotel dospeti do smotra. Vsak je iskal bližnjice, a ostali so mej potoma — v blatu. Jaz pa nisem iskal bližnjice in tudi nisem ostal v blatu. Kakor sem že dejal: ostal sem doma za pečjo in ugibam politične uganjke. Da pa je za take uganjke, kakoršne nam stavlja naša vlada, treba mnogo možganov, ako se jih hoče prav razvozljati, o tem ni dvojbe.

Brez dvojbe je tudi, da nam vlada, dasi po prav čudnih potih in stezah, skuša vendar le pomagati. Slovence že od nekdanj ljubi z vso svojo razbeljeno materno ljubeznijo in neljubo jej je, ako se Slovincu včasih kak las zakrivi. To jej je neljubo in v srce jo grize, zato mu ga pa tudi skuša vselej zravnati, samo da prime namesto za skrivljen las, kar za cel „šop“!

Slovinci so pa čudni ljudje — premalo elastični, — zaradi tega tudi ne umejo prav takih vladnih dobrot. Ako prime vlada katerega za lase, začne kričati na vse pretege, prav kakor bi ga na meh drla. On ne ve, da mu s tem vlada le dobro hoče. (Sama sebi pa dobro naredi!)

Tako je! In mi hočemo, da bi nam bilo dobro! Kako neki, ako sami nočemo! Drugačni moramo postati in drugače se vesti. Manj energije, pa več elastičnosti in dobro se bodemo imeli. Saj pravi prilovica: „sila ni dobra!“ in res ni dobra.

Koliko krika napravijo Slovinci, ako vlada izroči včasih kak posel na Kranjskem kakemu Nemcu. Vse vpije in se zaganja v vlado. Dobro mi je še v spominu, koliko se je pisalo, še več pa govorilo o imenovanju Keesbacherjevem. Vlada pa molči in dela po svoje. Kdo bi se zmenil za tako govorjenje! Vlada dela na tihem za nas, ne da bi nas poslušala. Ona se ravna po svetopisemskih besedah: „kar desnica daruje, naj ne ve levica!“ Zato pa tudi Slovinci ne vemo, koliko dobrega nam je že storila. Mi mislimo, kadar izroči vlada kakemu Nemcu kaj mastnega: zopet nas prezira ter nam uriva tujce! Temu pa je vse drugače. — Vlada ne ljubi posameznikov, to je tudi nemogoče; ona ljubi vse jednako; ona ljubi ves slovenski narod in to je prav! Res je, da včasih deli tudi križce med svoje verne nemčurje; a tudi tu ima vlada prav, saj Slovinci imamo že tako preveč križev. Koliko bi torej izdal tak majhen križec Slovincu, kateri jih ima že tako neštevilno — seveda namesto na prsni, na hrbtu! — Prav toliko bi izdal, kakor bi vrgel žida v pekel! Vlada naša tudi to vé, zato nam ne uriva takih neznatnih darov.

Slovincem pa s tem vendar še ni jasno, kako nam koristi vlada. Naslikati se jim mora, potem razumejo. Naslikati hočem tudi jaz, kar se mi je po večvečernem premišljevanju rodilo v glavi. Ko bodo razumeli, potem bodo mirovali in ne več jezili vlade. Najskrajnejši čas je torej, da jim razjasnim to, sicer znamo priti pri vladi še celo v nemilost in potem nam odtegne vso svojo podporo, potem bodemo pa ostali sirote od vsega sveta zapuščene!

Poslušajte torej!

Kakor sem že dejal, vlada ne ljubi ali vsaj ne izkazuje svoje brezsrčne ljubezni posameznikom; ona ljubi ves na-

rod in hoče potemtakem tudi koristiti vsemu narodu. A s čim nam vlada koristi, o tem hočem govoriti.

Za največji — ali bolje rečeno najglavni greh — pridevljemo vladi, kadar izroči kako mastnejšo službo na Kranjskem kakemu Nemcu. To nas bode najbolj v oči! Toda, Slovinci, pomislite! Ravno s takim početjem dokazuje vlada najiskrenejšo ljubezen in največjo skrb za narod slovenski. S takim ravnanjem nam ravno ona največ koristi. Zato pa ji bodimo tudi prav iz srca hvaležni!

Pomislite! Narod naš je majhen, tako majhen, da bi se malone izgubil in utopil mej drugimi narodi. Narod naš pa ne narašča, kakor drugi narodi, temveč se krči. Od dne do dne odpadajo sinovi njegovi, od dne do dne nas je manj. In zakaj nas je vedno manj; zakaj odpadajo njegovi sinovi? Tako se vprašujete na tihem in glasno, a odgovora ne izveste. Jaz pa vam pravim: ako hoče vlada, izgine ves slovenski narod na mah s površja sveta. A kako bi vlada mogla kaj takega izvršiti, to je naravno, to je očitno!

Lehko bi vam naštel nekoliko sinov Slave, unetih sinov, kateri so dolgo kričali in se borili za narod naš. Morebiti so nam tudi kaj koristili s tem kričanjem in borenjem. Vlada jih je gledala. Veselila se nad njimi in ljubila jih je bolj kot vse druge mevžaste rodoljube. Ker jih je pa ljubila, hotela jim je tudi ustreči s kako dobroto. Podelila jim je lepo službo, dostojanstvo, ali pa ga je premestila v kako tujo krajino, da bi s svojim neumornim kričanjem slovenizoval tamkajšnje prebivalce, neprijatelje slovanstva ter tako pomnožil borno število našega naroda. Vse to je že večkrat storila vlada in vse to je storila samo iz ljubezni do nas. Toda, glejte! kolikokrat se je vlada varala pri enakem ravnanju. Do tedaj tako vnet rodoljub, pokazal je figo svojemu narodu. Jezik je utaknil za zobe, roke pa je dejal v žep. Misлил si je: sedaj sem dosegel kar sem želel, sedaj naj drugi kriče in se tepo, dokler ne zmagajo, kakor sem jaz zmagal.

Tako je, gospoda! in recite, da nimam prav! Vlada ima pa tudi sedaj prav, da pusti Slovence, kakor so. Ko bi še nadalje delila svoje dobrote posameznikom, gotovo bi naš narod propal, izginil. — Kadar se človeku dobro godi, tedaj pozabi na druge, dokler pa je siromak, steza roke proseč pomoči — za

vse, misli pa na sé! — Resnica je, da imamo tudi dokaj častnih izjem, kateri niso skrbeli samo za sé, temveč skrbje za ves narod, vendar se pa ne moremo zanašati, da bodo vsi ostali taki, kadar jim bode boljše. Vlada ne more staviti bodočnosti vsega naroda, zarad jednega, da bi jednemu ustregla. Gledati mora, da se narod množi, ali da vsaj ne propada. In na to gleda, za to skrbi, ker nas ljubi!

Molčimo torej, da se bomo množili. Kadar nas bode zadosti, tedaj se vlada in t. di mi ne bomo bali za posameznike, ako nam odpadejo. Tedaj se bode oziralo tudi na želje posameznikov, ter se jim mašile usta s pečenko in kopuni. Do tedaj pa ostanimo le skupaj pri jedni skledi, in sicer pri skledi polni rumenih turščnih žganjcev.

Fozolif.

LISTEK.

Premišljevanja.

Naših veleumov pa mi umrli zemljani kar razumeti ne moremo. Poglejte, On se je poslanstvu odpovedal, če tudi ni bilo več nikake dvojbe, da je zakonito voljen. Storil je to samo zato, da boste Dolenjci zopet imeli veliko zabavo, ki se ji pravi volitve. Da je bil res On voljen ne pa Margheri, kaže baš ta odpoved. Ko bi voljen ne bil, bi se odpovedal ne bil. Saj se še misliti ne moremo, da bi se tak vesten gospod odpovedal, ko bi vedel, da voljen ni, ker bi vedel, da s tem le voljenemu kandidatu napravi krivico in stroške. Torej je tako gotovo kot bi z žebljem pribil, da je volitev postavna, ker sicer bi bil On čakal da zbor razsodi volitev in pokliče Margherija.

Srečni Dolenjci, bliža se za vas zopet srečni čas, volitev. Spet se bodo vam dobrikali prvi gospodje v deželi. Vina, denarja vam ne bode manjkalo. Kakor se nam iz zanesljivega poročja, dobite sedaj podvojno vsoto, kdor bode volil veleučnega profesorja. Komur so pri volitvah dali za glas 5 gid., dobi jih sedaj 10 itd. Vino bode zastoj, kolikor si ga bode le kdo pozelel, kar iz škafov ga bode pili. Da sedaj ne bode nobenega Dolenjca, da ne bi Šukljeja volil, smo preverjeni, saj vsi Dolenjci vedo, da se je veleučeni gospod samo zato odpovedal, da Dolenjcem pripravi razne gostije,

ki so pri tacih prilikah v navadi in da se Dolenjci malo opomorete s tistimi novci za katere boste svoje glasove oddali, Dolenjska je baš uboga, zategadelj jej hoče gospod profesor na ta način preskrbeti mali pribodek. Kdo ve, če gospod Šuklje vsako leto ne napravi Dolenjcem tacega veselja. Kdo ve, če se drugo leto zopet tako za „špas“ ne odpove mandatu in hkratu zopet napove kandidaturo.

Dobili smo novega naučnega ministra. Konrad je moral iti, kakor čujemo zato, ker se je bil lani Šukljeju silno zameral, ker ga ni hotel imenovati za deželnega inspektorja. Sedaj, ko je slišal, kak strašen govornik je Šuklje, se je pa kar zbal, in ni hotel čakati na ministerški klopi, da bi ga ta obdelaval pri budgetni debati. Pri imenovanji so pa Šukljeta prezrli, ali pa morda sam ni hotel prevzeti porbfelja. Čaka ga morda šo kako višje mesto. V zbornici morda postane vodja večine in nazadnje še postane ministerski predsednik, če ne bode kaj družega. Nov naučni minister je še prav mlad in še z nobenim političnim grehom ni omadeževal svoje nedolžnosti. Najbrž so zbrali za to tako celo mladega ministra, da je bolj postaven, katera lastnost je silno važna postala zadnja leto, od kar jo je iznašel jeden prvih veleumov Kranjskih.

Na Hrvatskem je pa vlada iznašla sedaj kaj modro vodstvo, da se bode znebila vseh tistih sitnežev v zbornici, ki jim nič prav in nečejo priznati, kako skrbe za nje Madjarji. Sklenili so, da bodo vsakega zaprli, kdor ne bode občudoval bančkove modrosti. Saj družega to ljudje ne zaslužijo. Pomislite, kak hrup so bili napravili, ko je ban bil poslal nekaj starih nič vrednih papirjev v Pešto, nekaj tacih papirjev, ki niso že za družega, kakor za špeh zavijati, ali pa klobase. Hoteli so, da bi zaradi tega še bana tožili in zaprli. Ker so drugim jamo kopali so pa sami vanjo pali, to je v ječo.

Vravec in drugi.

Vravec na streho
Kmeta je hodil,
Vedno več svojih
S sabo je vodil.

Brž so za gnezda
Slamo kljuvali,
„Mi smo domači,“
So si čiviljali.

Sedeč pod lipo
Kmet jih ugleda
Ravno, ko čaka
Lačen obeda.

Brž jih s ploskanjem
Hoče pregnati,
Škode brez jeze
Se varovati.

Ali le jeden
Zanj se ne zmeni,
„Ploskaj,“ so deli,
„Plosk je po ceni.“

Kmeta na to pa
Jeza pograbi,
Kamen pobere,
Silo porabi.

Vrabei po strehi
Brž so se skrili;
„Bedast kmet, meči!“
Glasno so vpili.

Zdaj si pa v miru
Mlade zvalijo,
Nič si iz tega
Več ne storijo.

Kar je po strehi
Zase mevljala
Muca, in mlade
Vse je pobrala.

Zdaj zapeljivca
So izpoznali,
Toda prepozno
So se kesali.

Jak. Kocmur.

DROBIŽ.

Nekemu očetu, kateri je svojega sina silil k ženitvi, svetuje prijatelj, naj počaka še z ženitvijo, da se sin nekoliko spametuje.

„To vam ne morem ustreči!“ odgovori oče, „kajti ako se sin spametuje, potem se ne bode hotel oženiti!“

Pri preskušnji vpraša učitelj učenca: „Koliko prstov imaš na rokah in nogah?“

Učenec prešteje prste na rokah ter odgovori: „Na rokah jih imam deset, a na nogah jih ne morem sedaj prešteti, ker sem si obul danes čevlje ravno zaradi preskušnje.“

Pri vojaškem naboru je dejal vojaški zdravnik ostalim, ogledovaje prilitičnega mladeniča: „Pustimo ga, saj nima niti štirih čevljev!“

„Kaj? Štiri čevlje!“ vsklikne mladenič. „Saj še ti niso moji, ki jih imam pri sebi.“

Nekoliko pred svojo smrtjo svetuje nek bravec svoji ženi:

„Draga moja! ako bi me Bog k sebi poklical in bi postala udova, svetujem ti, da se poročiš z mojim pomočnikom Jankom. Janko ti bo dober mož, in pri naši obrti je treba dobrega moža!“

„O, dragi mož!“ odvrne mu žena. „Glede Janka le kar brez skrbi zatisni oči; tudi sama sem že mislila nanj!“

Na smrt obsojeni žid izve, da so vislice, na katere ima biti obešen, že celo gnjile in slabe, zato prosi, da bi mu napravili nove. Ko ga vprašajo, zakaj si želi novih vislic, odgovori žid:

„Pomislite! Ako so vislice res že tako slabe, kako bi se lahko pripetila nesreča, da bi se vislice z menoj vred podrle in pri tem bi si lahko še tilnik zlomil!“

Sodnik vpraša tesarja, kateri je bil prisoten pri nekem pretepu, kako daleč je stal od mesta, kjer so se tepli.

„Ravno štiri čevlje in dva palca!“ odgovori tesar.

„Kako veste to tako natanko?“ vpraša sodnik začuden.

„Veste, gospod! Mislil sem si: morebiti te pozneje kdaj kak tepec vpraša

po tem; najbolje bo, da si zmeriš! In zato sem premeril.“

Nek pomorščak se je splazil v hudem viharji, ko je bila ladija v največji nevarnosti, da se potopi, v jedilno ter je začel obirati nasoljeno meso.

Ko ga kapitan ugleda, kako ravnodušno obira meso, vpraša ga začuden:

„Kako moreš biti tako ravnodušen; ne vidiš li, da se bomo v kratkem potopili, a ti ješ, kakor bi ne bilo nobene nevarnosti, namesto da bi molil!“

„O, vidim, da smo v nevarnosti,“ odgovori pomorščak, „a tudi vem, da bom moral danes nenavadno mnogo piti, ravno zato pa sedaj jem nasoljeno meso da bom lažje pil!“

Tujec: „Moj najponižnejši poklon! Ali bi mi ne bilo mogoče postati kak minister?“ — Taaffe: „Kako vam pride to na misel!“ — Tujec: „Tako, tako! Mislil sem si: saj me nihče tu ne pozna, morebiti bodeš dober za ministra!“

Ubožčeka! Skoro bosta na tleh — in potem bode drevo zopet ozelenelo.

Škrat: „Lejte si no! Človek bi mislil, da imajo polža samo v Višnji gori in pa novejši čas na Igu, pa ga ima tudi grof Taaffe še vedno v službi, in celo ‚mandelc‘ je! Res, lepa živalica!“